

IZABRANA DJELA ZABAVNE BIBLIOTEKE NIKOLE ANDRIĆA

Prije punih devedeset i četiri godine pokrenuo je Nikola Andrić svoju, i danas poznatu i cijenjenu, *Zabavnu biblioteku*. U razdoblju od 1913-1941. knjige su kontinuirano izlazile jednom ili dvaput mjesečno.

U tih dvadeset i osam godina objavljena su 603 broja u više stotina svezaka s izborom iz dvadeset i pet zastupljenih književnosti. Bio je to pravi nakladnički pothvat, koji ni do danas nije nadmašen. A nije nevažno spomenuti da je taj posao za Andrića bio samo jedan od mnogih.

O svojim načelima pri objavljivanju *Biblioteke* Andrić u predgovoru *Kataloga*, što je tiskan u veljači 1932. (nakon 500. objavljenog sveska posvećenog *Lijepoj našoj*... Josipa Horvata), sam navodi: »U osobitu svoju zaslugu bilježi *Zabavna Biblioteka* tri činjenice. Prva je, da je mnoga najzvučnija imena svjetske literature prva prenosila u našu književnost. Druga: da je sva djela (osim skandinavske i turske) donosila u prijevodima iz originalnih jezika, a treća – da se na čistoću jezika, po mogućnosti, što više pazilo«.

I doista je tako. Kao poliglot i sam je za potrebe *Biblioteke* preveo više od šezdeset naslova, a i danas se sve više cijeni njegov jezikoslovni rad. A uz njega je zastupljena i čitava plejada vrsnih prevoditelja i znalaca hrvatskoga jezika. Iz tog smo razloga odlučili sačuvati izvorne tekstove prijevoda, bez redigiranja (osim što je izostavljen po koji, današnjem duhu jezika, nepotreban zarez), jer jezik iz te prve polovice 20. stoljeća, svojom osobitošću i osebnosti uvelike obogaćuje hrvatski jezični korpus. Mnoge su stare, dobre, riječi posve nepravedno napuštene ili zaboravljene a s pomoću nove tehnologije bit će moguće pratiti njihov daljnji život i stvarnu sudbinu.

Konačno, nije slučajno što je Zabavna biblioteka imala dug i uspješan život, jer je uz zabavu (koja ni danas nikome nije na odmet) nudila i poduku, širila uske horizonte vlastite sredine i donekle se oglašila na prilično teška vremena u tom razdoblju (svjetska književnost u zamjenu za svjetske ratove, svjetsku krizu i tsl.). Možda nam ovaj novi izbor iz te kultne biblioteke posluži u tu istu svrhu, ali bez nade i u sličan tržišni uspjeh u kojem je Andrić bio pravi majstor.

U nekoliko sljedećih kola (po šest svezaka) objavit ćemo samo mali djelić izbora iz te, i danas nezamjenjive kolekcije, koja, širinom izbora iz svjetske literature i vrsnoćom svojih prijevoda, pouzdano svjedoči da smo i prije gotovo sto godina išli u korak sa svijetom, baš kao što je i taj svijet na našem prostoru tada bio posve prirodna pojava.

A da bismo današnje čitatelje što bolje upoznali s našom bogatom nakladničkom tradicijom, što ju je, među ostalima, posebno ostvario dr. Nikola Andrić svojom *Zabavnom bibliotekom* još u prvoj polovici 20. stoljeća, u pripremi je i kompletna bibliografija *Biblioteke* s kataloškim anotacijama iz pera samog urednika.

Konačno, nije nevažno spomenuti da je dr. Nikola Andrić, uz Isu Velikanovića, još davne 1938. složio jedini u nas i, na žalost, malo poznati slikovni rječnik hrvatskoga jezika (prema ugledu na prestižna Dudenova izdanja) pod naslovom *Šta je šta*, koji će također uskoro biti tiskan u našoj nakladi. Riječ je i danas o nezamjenjivom priručniku, napose za prevoditelje.

NIKOLA ANDRIĆ

ZABAVNA BIBLIOTEKA

IZABRANA DJELA

I. kolo

E X L I B R I S

IZ ZABAVNE BIBLIOTEKE NIKOLE ANDRIĆA

LIJEPANAŠA... Osamnaest zapisaka o našim najljepšim krajevima sa 38 originalnih fotografija. Napisao *Josip Horvat*.

Jubilarna, 500-ta knjiga »Zabavne Biblioteke«, o kojoj je hrvatska kritika pisala u ditirambima, jer se »u njoj i oko nje sakupilo toliko ljepote i topline, veselja i pobjede, pošto je autor s vanrednim elanom i zanosom u njoj opjevao divote naše domovine; projurio je automobilom kao leteći fokus, ali sa snagom, da vidi ispod zemlje i iznad zemlje, i upravo zapanjuje svojom intuicijom, brzim, svijetlim i lakim shvaćanjem; u nekoliko jakih linija podaje najuspjelije portrete pojedinih naših krajeva; opisano je ono, što je najhitnije, najzanimljivije i najjače – jezikom, koji fascinira i opaja; sve teče, giba se, živi i vijori u adekvatnim barjacima«.

Onima, koji traže okrepe na svojoj grudi i koji u njenoj prošlosti žele naći uzorke za budućnost, ova će knjiga poslužiti kao krasan vodič.

MORE. Roman iz dalmatinskog života, napisao *Božo Lovrić*.

Primorski pejzaž u svojoj grandioznosti čini djelu golemi okvir što uokviruje jako, dramske prizore.

Dva brata, dvije suprotne sile, uhvatile se u koštac i ne će klonuti ni popustiti, dok ne pobijedi dobro ili zlo.

I sama priroda sudjeluje u toj borbi, pa burom i olujom potpiruje i kroti njihove strasti. Ta su braća zapravo iskonske sile, koje se rvu, taru, kolju da iskrсну u novu nenadanom činu, osvjetljujući ga svojom patnjom i mukama. Htjeli su da se satarišu, htjeli zlo, a rodili dobro. To je etična strana ovog originalnog djela.

Sin Nikola i odabranica njegova čista i nedužna Antea, upleteni su u borbu. Ljubavni prizori puni su radosti i neodoljivoga čara. More i mjesecina njihovi vjenčani kumovi. Otajstvo ljubavi u čije tajne može da pronikne samo srce pjesnika. To otajstvo iskrсava također u borbi i rada život.

Smrti nema — život uvijek pobjeđuje. To je druga glavna ideja ovog lijepog djela, koje nam otvara srce i ispunjava ga čežnjom za sunčanim krajevima našeg mora.

TIJESNA VRATA i POVRATAK RASIPNOGA SINA.

Djevojačka knjiga od francuskoga pisca *André Gidea*.

Prema onoj biblijskoj riječi: »Navalite, da uđete na tijesna vrata« (Luka XIII., 24) – napisana je ova historija dviju zaljubljenih djevojaka i jednog mladića. Teško se ulazi u nebeske dvore vječitog blaženstva i sreće. Iskupljuje se to nadčovječnim bolom i nepresušnim suzama, kao što je to iskupila ova nježna i pobožna djevica Alisa.

Historija je to odricanja jedne djevojke, koja se – za ljubav svoje sestre – odriče zemaljske sreće, a ipak ne postizava time ono, što je mislila postići. Kao da iz svakoga retka pjesnikova prosi-ava pesimističko uvjerenje, da nad ljudima vječito lebdi neumitna zla kob.

A ipak kroz cijelo djelo promiče gracioznost i harmonija, dostojanstvo i umiljatost, kao da se ne radi o životu jednog božjeg stvorenja i o zemaljskoj sreći dvaju drugih.

To je onaj latinski duh francuskoga pjesnika, koji umije najgorču pilulu oviti slatkom ljuskom dobrote, milote i harmonije. Ovo djelo drži svjetska kritika jednim od najboljih, što ih je internacionalna literatura otvorila za posljednjih dvadeset godina.

BRAKOVI. Dvanaest pripovijedaka iz bračnog života od švedskog autora *Augusta Strindberga*.

Iza tri nesretna svoja braka postao je pisac naoko mrziteljem žena; za njega je ona neodgovorna i podmukla bojovnica na život i smrt; taktika joj je podla, fantazija vječito spolna, dok ju mačja njena priroda čini nepobjedivom.

A ipak mu je žena – pokretačica svakog razvoja, protivnost, koja rada snagu, ogranj, koji pročišćava. U tom stilu napisane su i ove pripovijesti, koje se često razlikuju i formom i idejama. Strindberg je bio najozbiljniji ispovjednik naših dana; živi kompendij umjetnosti, koja je potresala dvjema generacijama.

Čitanje njegovih djela nagoni na mišljenje.

KLEOPATRA. Djelo je napisao *Claude Ferval*.

Grandiozan kulturno-historijski roman iz posljednje decenije prije Kristova rođenja, kad su se velikani rimskoga imperija (Cezar, Marko Antonije i Oktavijan) otimali za prvenstvo svijeta. Osvajivši čitavu zapadnu Evropu, sezali su rukom za Orijentom i Egiptom, gdje je prvoj dvojici »smeda čarobnica« Kleopatra mjesto krune ponudila – svoj zagrljaj, u kojem su izdahnuli: Cezar od Brutova bodeža, a Marko Antonije od vlastitoga mača, na koji se bacio. Prepredena orijentalka, koja je rodila Cezaru jednoga sina, a Marku više djece, umalo da nije okrenula šiljak historije i gospodstvo svijeta prenijela s Rima na Aleksandriju. Ali joj je ljubomornost na ljubavnika Marka u pomorskoj bitki kod Akcija pomutila pamet i ona okrenula svoje galije u bijeg, spasavajući na čas za sebe ljubavnika, a upropašćujući i sebe i njega...

Zmija otrovnica učinila je kraj i njoj i njenoj vladalačkoj ambiciji. Sva intimnost starog Rima i Aleksandrije opisana je u ovom romanu s neobičnim znanjem i vještinom. Autor je nastojao, da blistavim slikama psihološki osvijetli tajnu jedne velike žene, koja je – s lotosovim cvijetom u ruci – obasjala ruševine propalog jednog svijeta svojim razbludnim sjajem.

MARIJA WALEWSKA. Pisac *Octave Aubry* nazivlje Poljakinju Walewsku »velikom i tajnom Napoleonovom ljubavlju«.

Ta je njegova ljubav, međutim, bila »tajna« samo u prvoj godini i samo za šire krugove; ali je doista bila i ostala »velika« sve do smrti Napoleonove, pa joj i Francuzi i Poljaci sve do danas posvećuju svoj najživlji historijski interes.

Bila je to uistinu neobična žena, koja se je na početku svoga poznanstva s Napoleonom žrtvovala velikom caru u nadi, da će tako uskrisiti samostalnu Poljsku, dok ga je kasnije ljubila s tolikom nježnošću i vjernošću, da pripada među najnježnije ljubavnice u svjetskoj historiji, koje uživaju i zaslužuju najdublje saučešće.

Skupčnosti, koje Aubry – s Marijom i Napoleonom na čelu – pred nas izvodi, sačinjava lekturu, od koje se jedva može pomisliti interesantnija i historijski poučnija.